

Валерій Палій,

здобувач Науково-дослідного інституту
публічного права

ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-1881-2504>

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ У СФЕРІ ГАРАНТУВАННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Проаналізовано проблемні аспекти у сфері гарантування дотримання прав і свобод людини у діяльності органів Національної поліції України в процесі забезпечення публічної безпеки. Окреслено дві групи проблем, з якими зіштовхуються працівники правоохоронних органів, – загальні та специфічні. Запропоновано розробити та впровадити у навчальні плани спеціальний курс «Поняття та підстави застосування обмежувальних заходів працівниками правоохоронних органів» у ЗВО із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських

Ключові слова: права людини, свободи людини, публічна безпека, Національна поліція України, службова підготовка.

Palii V.

Problematic aspects in the field of guaranteeing the observance of human rights and freedoms in the activities of the National Police of Ukraine while ensuring public safety

Problematic aspects in the field of guaranteeing the observance of human rights and freedoms in the activities of the National Police of Ukraine while ensuring public safety have been analyzed. Two groups of problems faced by law enforcement officers are outlined – general and specific. It is proposed to develop and introduce into the curricula a special course «Concepts and reasons for the use of restrictive measures by law enforcement officers» at higher educational institutions with specific training conditions that train police officers.

The conclusions indicate that during the exercise of their powers and the performance of assigned tasks in the field of ensuring public order and public safety, the employees of the units of the NPU are faced with separate problems, which can be divided into two groups – general and specific. In order to eliminate them, it is necessary to pay attention, first of all, to the constant study and verification of knowledge by the personnel of international standards of compliance with the rights and freedoms of man and citizen, the norms of the Constitution of Ukraine, current legislation, their professional duties, as well as to focus efforts on acquiring skills in their application to practice.

To do this, it is necessary to develop and introduce into the curricula a special course «Concepts and reasons for the use of restrictive measures by law enforcement officers» in higher educational institutions with specific training conditions that train police officers, as well as separately emphasize this topic during the training of police officers in the system official training, while paying attention not only to theoretical knowledge, but also to the practice of its application – during tactical training, the application of practical skills of self-defense techniques, personal safety and physical impact, solving situational problems, considering positive and negative facts from the practical activities of law enforcement bodies, etc.

It is also considered necessary to take measures for additional identification of the person who takes the tests using the information and telecommunication system «Information portal of the National Police of Ukraine».

Keywords: human rights, human freedoms, public safety, National Police of Ukraine, official training.

Постановка проблеми. Забезпечення та гарантування прав і свобод людини та громадянина – це пріоритетне завдання в діяльності всіх правоохоронних органів нашої держави. Окремим та специфічним суб'єктом цього процесу є підрозділи Національної поліції України, які одночасно є одними із найбільш чисельних. Саме особовий склад НПУ під час виконання своїх посадових обов'язків «порівняно з іншими правоохоронними органами вирішують найширше коло питань, пов'язаних із захистом прав, свобод та законних інтересів людини» [1, с. 143], найбільше взаємодіє з населенням під час надання правоохоронних послуг із забезпечення публічного порядку та публічної безпеки. Вказана діяльність вимагає від працівників поліції не тільки неухильного дотримання чинного законодавства, а й досконалого володіння

теоретичними знаннями та професійними навичками його практичного застосування під час служби. На думку Д. Денисюка, саме «від діяльності працівників Національної поліції України значною мірою залежить успішність реалізації національних інтересів та стабільність суспільного розвитку держави» [3].

Конституція України, крім прав та свобод людини й громадянина, передбачає наявність обов'язків, одним із яких, згідно зі ст. 68, є зобов'язання кожного «неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей» [2]. У ст. 64 прямо вказано на неприпустимість обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, крім випадків, передбачених Конституцією України [2]. Одні з таких – адміністративно-правові обмеження прав і свобод людини, що застосовує НПУ для забезпечення публічної безпеки. Під час здійснення своїх повноважень та виконання поставлених завдань у сфері забезпечення публічного порядку та публічної безпеки підрозділи НПУ зіштовхуються із окремими проблемами, які у багатьох випадках мають системний характер.

Діяльність НПУ у сфері забезпечення прав та свобод людини та громадянина неодноразово піддавалася заслуженій критиці з боку суспільства, ЗМІ та окремих міжнародних установ. Водночас у відповідь на нівелювання вказаних проблем та усунення недоліків науковці та практики, представники громадськості та неурядових організацій проводили наукові дослідження відповідної тематики. Цей процес безперервний, але можемо констатувати той факт, що з початком повноцінного інтеграційного руху України у Європейське співтовариство увага до питання гарантування, забезпечення та відновлення основоположних прав людини та громадянина значно підвищилася.

Мета статті – дослідити проблемні аспекти у сфері гарантування дотримання прав і свобод людини під час застосування адміністративно-правових обмежень у процесі забезпечення публічної безпеки у діяльності органів Національної поліції України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У різні часи проблемам та недолікам у діяльності Національної поліції України (раніше – міліції) у сфері забезпечення прав та свобод людини та громадянина, застосуванню адміністративно-обмежувальних заходів були присвячені праці таких вчених, як В. Б. Авер'янова, О. М. Бандурки, Ю. П. Битяка, В. В. Богущького, В. М. Гарашука, В. В. Гордєєва, В. А. Глуховері, Є. О. Гладкова, Д. С. Денисюк, В. В. Зуй, Ю. Д. Ільїна, Т. О. Коломоєць, О. В. Кузьменко, В. К. Колпакова, В. П. Кононця, В. А. Круглова, Т. М. Малиновської, І. М. Сопілко, І. С. Циб, Д. В. Швеця, О. Я. Хольвінської, В. В. Сокурєнка, Ю. С. Разметаєва та ін. Проте зміни в чинному законодавстві, пов'язані насамперед з приведенням його до стандартів країн Європейського Союзу, зміною пріоритетів у діяльності правоохоронних органів дають всі підстави стверджувати, що проблеми застосування адміністративно-правових обмежень прав і свобод людини органами НПУ у процесі гарантування публічної безпеки на сьогодні недостатньо розроблені та вивчені на теоретичному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи проблемні аспекти у сфері обмеження прав і свобод людини у діяльності органів Національної поліції України під час забезпечення публічної безпеки та публічного порядку, варто зазначити, що окремі з них мають спільне підґрунтя і характерні для загальних проблем діяльності НПУ, інші мають лише притаманний та специфічний для неї характер. Тобто їх можна виокремити у дві окремі групи – загальні та специфічні.

Однією з основних проблем, які ми вважаємо за необхідне віднести до першої групи, є питання щодо досконалого знання законодавчої бази працівниками поліції та володіння навичками їх практичного застосування у досліджуваній сфері. Так, Т. Малиновська та Є. Гладкова зазначають, що «саме знання працівниками національної поліції основних прав і свобод громадян та порядку їх реалізації дає їм змогу правильно орієнтуватися в порядку застосування заходів переконання та примусу щодо кожного окремого громадянина» [4, с. 48].

На перших погляд, проблеми не немає або вона мінімальна, оскільки в Україні функціонує розгалужена система відомчої освіти МВС України, яка складається з Національної академії внутрішніх справ, Харківського національного університету внутрішніх справ, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідорєнка, Донецького державного університету внутрішніх справ, Львівського державного університету внутрішніх справ, Одеського державного університету внутрішніх справ [5]. Вказані навчальні заклади здійснюють підготовку фахівців освітнього кваліфікаційного рівня «бакалавр» та «магістр» для силових структур МВС України. Також на базі вказаних навчальних закладів функціонують центри первинної професійної підготовки працівників поліції, різноманітні курси підвищення кваліфікації та стажування за відповідними спеціальностями.

Крім того, в багатьох державних, комунальних та приватних ЗВО функціонують юридичні факультети, які готують спеціалістів-юристів, які мають змогу працювати у правоохоронних органах. У нашій державі юристів готують заклади фахової передвищої освіти (коледжі). Тобто на ринку праці немає проблем із кваліфікованими кадрами юристів для потреб установ та організацій, і навіть навпаки – у багатьох дослідженнях цієї сфери аналізувалися проблеми, пов'язані з надлишком випускників юридичних професій у нашій державі [6; 7; 8; 10]. Така ситуація триває більше десяти років – наприклад, станом на 2013 р. на обліку в Державній службі зайнятості України було понад 40 тис. осіб з вищою юридичною освітою [7, с. 7]. На жаль, на сьогодні вона кардинально не змінилася.

Подібний стан породжує інші проблемні питання, серед яких – низька якість юридичної освіти, зниження престижу професії юриста, нераціональні витрати державного бюджету тощо. На думку К. Грищенко «престижність юридичної освіти відтак глибоко знецінена навіть попри те, що юридична освіта все ж залишається однією з найдорожчих спеціальностей» [12]. Наприклад, під час роботи поліцейських комісій – постійно діючих колегіальних органів, утворених у кожному центральному органі управління поліцією відповідно до вимог наказу МВС України від 25 грудня 2015 року №1631 «Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських» [11], неодноразово зазначалося про низький рівень знань кандидатів на посаду у підрозділи поліції, які мали диплом про вищу юридичну освіту кваліфікаційного рівня «бакалавр», проте іноді не могли відповісти на елементарні питання з предмета «Правознавство», який передбачено програмою навчання для учнів загальноосвітніх закладів. В. Навроцький у статті «Колізія. Держслужба не потребує кваліфікованих юристів» наводить суб'єктивні ознаки зниження якості підготовки юристів, які загалом можна розкрити таким чином:

- зниження якості законів та нормативно-правових актів, про що свідчить існування колізій у законодавстві, внесення змін у щойно прийняті законодавчі акти або повне скасування їх окремих норм;
- збільшення помилок у правозастосовчій практиці, зокрема й судьями, що призводить до надмірної завантаженості судів апеляційними та касаційними скаргами;
- збільшення звернень громадян України до Європейського суду з прав людини;
- в роз'ясненнях вищих судових органів лєвова частка – нагадування про елементарні речі, а не тлумачення справді складних питань правозастосування;
- значна кількість претендентів на вищі державні посади не можуть скласти спеціальний кваліфікований іспит, незважаючи на те, що мають відповідну освіту, наукові звання та ступені та значний послужний список;
- корупційна складова як квінтесенція недоліків юридичної освіти – від вступу у навчальний заклад до призначення на посади та кар'єрного зростання [13]. Аналіз зазначених ознак свідчить, що їх значну частину можна віднести і до діяльності Національної поліції України у сфері забезпечення основоположних прав людини та громадянина.

Оскільки кожен працівник правоохоронного органу України є представником суспільства, то відповідна ситуація екстраполюється й на ситуацію з якістю відомчої освіти МВС України. Не заглиблюючись у це питання, адже це не основна мета дослідження, зазначимо, що протягом останнього часу на державному рівні окресленій проблемі приділено значну увагу – у 2019 р. Міністерство освіти та науки України прийняло «Концепцію розвитку юридичної освіти» [9], в освітньо-професійні програми внесені зміни, які передбачають значне підвищення якості навчання, зокрема наближення теорії до практики, вимог до критеріїв оцінювання здобувачів вищої освіти, змінено умови проходження практик, самі освітньо-кваліфікаційні програми коригують навчальні заклади відповідно до потреб / замовлень стейкхолдерів (зацікавлених сторін, працедавців) тощо.

Ще однією проблемою з першої групи є питання якісного компоненту особового складу підрозділів НПУ. Насамперед воно полягає в тому, що відповідно до ч. 3 ст. 65 «Переміщення поліцейських» Закону України «Про Національну поліцію» які навчалися на денній формі навчання за державним замовленням ЗВЛ із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, направляються згідно з розподілом, затвердженим центральним органом управління поліції, до органів (закладів, установ) поліції та призначаються на відповідні вакантні посади безпосередньо після закінчення навчання в цих закладах [14]. Водночас відповідно до ч. 1 ст. 49 «Вимоги до кандидатів на службу в поліцію» зазначеного закону «на службу в поліцію можуть бути прийняті громадяни України віком від 18 років, які мають повну загальну середню освіту, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, які володіють українською мовою відповідно до рівня, визначеного згідно із Законом України «Про забезпечення функціонування української

мови як державної» [14]. Тобто, по-перше, чинне законодавство не передбачає вимог до кандидатів на службу в поліцію наявності юридичної освіти, по друге, переважно після вдалого проходження конкурсу таких кандидатів призначають на посади молодшого складу поліції. Проте саме вони є тими працівниками, які відповідно до своїх посадових обов'язків найбільше спілкуються з населенням, і саме за підсумками такого спілкування формується громадська думка та рівень довіри населення до поліції, що, згідно з чинним законодавством, є основним критерієм оцінювання ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. Крім цього, під час проходження первинної професійної підготовки, що в обов'язковому порядку передбачено ст. 73 Закону України «Про національну поліцію» для поліцейських, які вперше прийняті на службу в поліції, використовуються відповідні освітні програми (плани), затверджені МВС України. Як зазначається, це відбувається з «метою набуття спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції» [14]. На сьогодні термін проходження повного курсу такої первинної підготовки становить близько шести місяців. Як свідчить практика, навіть за найбільш сприятливих умов та інтенсивності навчання цього часу не достатньо, щоби повноцінно оволодіти необхідними знаннями та навичками. Надалі це відбувається за рахунок навчання в системі службової підготовки, а також досвіду, який отримує поліцейський у своїй службовій діяльності. Проте все це відображається на якості надання послуг працівниками поліції, негативно впливає на імідж правоохоронного органу, при цьому через некомпетентність та недосвідченість окремих працівників відбуваються порушення прав людини та громадянина з відповідними правовими наслідками.

Також хочемо звернути увагу на той факт, що часто працівник поліції набуває необхідний досвід не за правилом «від теорії до практики», а навпаки, коли під час вирішення службових завдань пізнаються окремі нюанси правозастосування чи таким чином вивчається особливості чинного законодавства.

Отже проблема рівня знань чинного законодавства працівників правоохоронних органів, зокрема поліції, актуальна, а отже, вимагає окремого ґрунтовного дослідження, адже без цього неможливо повноцінно забезпечити права та свободи людини й громадянина. З метою підвищення фахового рівня працівників поліції МВС запроваджено заходи різного рівня, які передбачені у ч. 1 ст. 72 Закону України «Про Національну поліцію», згідно з якою професійне навчання поліцейських складається з:

- 1) первинної професійної підготовки;
- 2) підготовки у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання;
- 3) післядипломної освіти;
- 4) службової підготовки – системи заходів, спрямованих на закріплення та оновлення необхідних знань, умінь та навичок працівника поліції з урахуванням оперативної обстановки, специфіки та профілю його оперативно-службової діяльності [14].

Крім того, перевірку знань особового складу у підрозділах поліції проводять під час проходження атестації (загалом ст. 57 Закону України «Про національну поліцію» передбачено чотири підстави проходження працівниками поліції атестації), при заступанні на службу тощо.

Тривалий час професійна підготовка працівників органів внутрішніх справ здійснювалася відповідно до Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України, затвердженого наказом МВС України від 13.04.2012 № 318 [15]. Вказане положення в багатьох моментах увібрало норми попередніх подібних документів та визначало порядок організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України і навіть для працівників поліції після проведення реформи 2015 р. – майже рік до його скасування, що вказує на непрофесійне ставлення до проведення такої важливої державної реформи.

Крім позитивних аспектів, цей підзаконний нормативно-правовий акт мистив недоліки та проблемні моменти, зокрема стала тематика занять, яка, переважно повторювалася кожного навчального року, була затверджена і навіть журнали обліку друкували з датами та відповідними темами. Так звані «примірні тематичні плани зі службової підготовки» на практиці часто були обов'язкові до виконання, і лише в підрозділах, де керівники повною мірою виконували вказівку п. 6.10.2. та розуміли значення системи службової підготовки для підвищення професійного зростання своїх підлеглих, ці плани узгоджувалися із реаліями оперативної обстановки, рівня знань особового складу тощо.

Загалом формальний підхід до організації занять у системі службової підготовки не дозволяв керівникам підрозділів вносити повноцінні корективи у професійну (службову) підготовку своїх підлеглих, звертати увагу на проблеми, виявлені у процесі службової діяльності та нівелювати їх тощо. В окремих випадках керівники були змушені формально підходити до проведення занять у системі службової під-

готовки, а документацію вели тільки для звіту перед перевіркою, що загалом негативно позначалося на діяльності підрозділу.

Подібним чином можна охарактеризувати проведення підсумкової перевірки професійної підготовки працівників – у підрозділах, де вона була організована у суворій відповідності до вимог зазначеного Положення, простежувався вищий рівень знань, дотримання службової дисципліни, високі показники службової діяльності. На жаль, ґрунтовних досліджень у цій сфері проведено не було.

Значним нововведенням у системі службової підготовки працівників поліції характеризується прийняте нове Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України, яке було затверджене наказом МВС України від 26.01.2016 №50 [16]. Вказане Положення розроблено з урахуванням потреб та нових підходів до діяльності Національної поліції, зі змінами загальної концепції від репресивно-карального органу до органу з надання послуг із забезпечення публічної безпеки та публічного порядку. Також було враховано позитивний та негативний досвід реформування правоохоронних органів деяких країн, зокрема Грузії.

Загалом Положенням передбачено такі види службової підготовки, як функціональна, загальнопрофільна, тактична, вогнева та фізична, орієнтовні форми службової підготовки такі:

- навчальні заняття в групах за місцем служби;
- навчальні збори;
- дистанційна підготовка;
- самостійна підготовка [16].

У контексті тематики нашого дослідження зазначимо, що відповідно до п. 1 розділу V навчання з функціональної підготовки передбачає вивчення:

- міжнародно-правових актів та законодавства України у сфері дотримання прав і свобод людини та громадянина;
- вимог щодо дотримання поліцейськими дисципліни і законності;
- етичних норм поведінки та толерантності під час виконання поліцейським службових обов'язків, а також у повсякденному житті;
- позитивного досвіду у діяльності Національної поліції України, правоохоронних та поліцейських органів зарубіжних держав; ...» [16]. Тобто можна спостерігати мету законодавця щодо чіткого визначення підходу «до людини» у діяльності Національної поліції України.

Певною новизною цього Положення є переведення системи службової підготовки працівників поліції в електронну площину, зокрема така форма службової підготовки працівників поліції як дистанційна, що згідно з п. 6 є «індивідуалізованим процесом набуття знань, умінь та навичок, який переважно відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі інформаційно-комунікаційних технологій, яка проводиться з використанням інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» (далі – Освітній портал) [16]. Позитивні зрушення від такого нововведення важко переоцінити, адже крім повноцінного цілодобового доступу до теоретичного матеріалу поліцейській має змогу самостійно оцінити свої знання за допомогою тестування до кожної теми, тематика занять розробляється та оновлюється відповідно до вимог та потреб оперативної обстановки в країні, водночас вона враховує конкретну спеціалізацію поліцейського, відносячи його до певної групи навчання, «комп'ютерна програма тестування генерує індивідуальний набір тестових завдань для кожного поліцейського, результати тестування (кількість набраних балів) зберігаються в електронному вигляді на сервері Національної поліції України та висвітлюються поліцейському на моніторі комп'ютера, телефону, планшета тощо безпосередньо після його завершення» [16]. На нашу думку, система електронного тестування, незважаючи на недоліки, має головну перевагу – відсутність суб'єктивізму під час оцінювання.

Проте, як і будь-яка новела, вказане нововведення мало свої недоліки, які переважно були виявлені у процесі практичного застосування Освітнього порталу. Одним із головних можна зазначити проблему відсутності можливості повноцінного контролю за особою, яка проходить тестування. По-перше, немає гарантії, що саме конкретний працівник поліції, акаунт якого введений у систему, складає тест, а не хтось інших (наприклад, досвідчений колега). По-друге, така форма тестування дає змогу користуватися підказкою сторонньої особи та / або конспектами, матеріалами лекцій або пошуковими системами мережі Інтернет. Зазначимо, що це є суттєвим недоліком, який за певних обставин може нівелювати всі позитивні напрацювання цього Положення.

Аналізуючи специфіку проблемних аспектів другої групи, зазначимо, що вони, згідно з назвою, існують у вузькоспеціалізованій діяльності працівників поліції і стосуються конкретних випадків застосування ними своїх повноважень у тій чи іншій сфері. Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 31 «Превентивні поліцейські заходи» Закону України «Про національну поліцію» передбачена можливість застосування 11 превентивних поліцейських заходів [14]. Під час застосування будь-якого з них певною мірою обмежуються права та свободи людини. Наприклад, під час застосування передбаченого п. 7 ч. 1 ст. 31 Закону України «Про Національну поліцію» проникнення до житла чи іншого володіння особи відбувається обмеження конституційного права людини та громадянина на недоторканність житла, передбаченого ст. 30 Конституції України [2], а під час застосування обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю, що передбачено п. 6 ч. 1 ст. 31 Закону України «Про Національну поліцію» відбувається обмеження права на свободу пересування (ст. 33 Конституції України) та права на володіння, користування і розпорядження своєю власністю (ст. 41 Конституції України).

Вважаємо, що доречно у такому разі навести думку Ю. Фігеля, який, розглядаючи проблему обмеження прав людини, пропонує «вирізнити два поняття: перше – безпосередньо обмеження прав (як позбавлення власників частини прав або частини певного права), друге – обмеження у здійсненні прав (як повна або часткова неможливість реалізації певних прав)» [17, с. 359]. На його думку, «другий підхід до розуміння обмежень припускає, що усі права у повному обсязі залишаються у людини – носія прав, а припиняється тільки можливість їх реалізації. Такий вид обмеження може бути добровільним (коли людина відмовляється від здійснення права, наприклад, у справах приватного обвинувачення), або ж вимушеним – застосовується залежно від зовнішніх, здебільшого непередбачуваних, обставин» [17, с. 359].

Проблеми другої групи стосуються застосування своїх повноважень щодо обмеження прав і свобод людини та громадянина працівниками поліції в процесі забезпечення публічної безпеки. Виконання поставлених завдань в умовах введення на окремій території або в країні загалом правового режиму надзвичайного стану у зв'язку з масовими порушеннями публічного порядку, у зв'язку із надзвичайними ситуаціями техногенного або природного характеру або в умовах правового режиму воєнного стану вимагає від працівників поліції не тільки неухильного дотримання чинного законодавства, а й його обов'язкового застосування у передбачених випадках, адже за іншого результату відбувається порушення чинного законодавства та прав і свобод інших громадян.

Висновки. Отже, під час здійснення своїх повноважень та виконання поставлених завдань у сфері забезпечення публічного порядку та публічної безпеки працівники підрозділів НПУ зіштовхуються із окремими проблемами, які можна виокремити у дві групи – загальні та специфічні. З метою їх усунення необхідно звернути увагу насамперед на постійне вивчення та перевірку знань особовим складом міжнародних стандартів дотримання прав та свобод людини й громадянина, норм Конституції України, чинного законодавства, своїх професійних обов'язків а також зосередити зусилля на набуттю навичок їх застосування на практиці.

Для цього необхідно розробити та впровадити у навчальні плани спеціальний курс «Поняття та підстави застосування обмежувальних заходів працівниками правоохоронних органів» у ЗВО із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, а також окремо акцентувати на цій темі під час навчання працівників поліції в системі службової підготовки, варто звернути увагу не тільки на теоретичні знання, а й на практику їх застосування – під час тактичних навчань, застосування практичних навичок прийомів самозахисту, особистої безпеки та фізичного впливу, вирішення ситуативних задач, розгляду позитивних та негативних фактів з практичної діяльності правоохоронних органів тощо.

Також необхідно здійснити заходи щодо додаткової ідентифікації особи, яка складає тести з використанням інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України».

Список використаних джерел

1. Семенишин М. О. Механізм захисту прав і свобод людини в діяльності національної поліції України. Порівняльно-аналітичне право. 2020. № 2. С. 143–146.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/> (дата звернення: 15.05.2022).
3. Денисюк Д. Завдання національної поліції України: проблеми законодавчого закріплення. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 8. С. 100–104.

4. Малиновська Т. М., Шорохова Г. М. Загальні положення щодо дотримання поліцією України міжнародних стандартів у сфері прав і свобод людини. *Справедливість у юриспруденції: теорія та практика. Збірник матеріалів Міжнар. юрид. наук.-практ. конф. «Актуальна юриспруденція»*, м. Київ, 23 лют. 2017 р. Київ : Видавничий дім «АртЕк», 2017. С. 46–48.
5. Портал МВС. Заклади вищої освіти. URL: <https://mvs.gov.ua/uk/ministry/universities> (дата звернення: 12.05.2022).
6. Збродська О. В., Шахраюк-Онофрей Є. В. Проблеми працевлаштування випускників вищих навчальних закладів та їхня кваліфікаційна відповідність вимогам ринку праці. *Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету*. 2014. № 27. С. 303–310.
7. Опришко В. Особливості підготовки юристів у непрофільних вищих навчальних закладах України: сучасний стан і шляхи подальшого розвитку. *Правове регулювання економіки*. 2013. № 13. С. 6–27.
8. Стецюк Л. О. Проблеми вищої юридичної освіти та шляхи їх вирішення. URL: http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv (дата звернення: 12.05.2022).
9. Концепція розвитку юридичної освіти. МОН України, 2019. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rozvitkuuridichnoiosviti_23052019.docx (дата звернення: 12.05.2022).
10. Орловська І. Правові проблеми працевлаштування випускників за спеціальністю «Право». *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 121–125.
11. Про організацію добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських: наказ МВС України від 25 грудня 2015 року №1631. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0049-16#Text> (дата звернення: 11.05.2022).
12. Грищенко К. Що не так з підготовкою юристів в Україні? URL: <https://dejure.foundation/library/scho-ne-tak-z-pidhotovkoiu-yurystiv-v-ukraini> (дата звернення: 12.05.2022).
13. Навроцький В. Колізія. Держслужба не потребує кваліфікованих юристів. *Дзеркало тижня. Україна*. 16 вересня 2011. URL: <https://www.kadrovik.ua/content/kol-z-ya-derzhsluzhba-ne-potrebu-kval-f-kovanikh-yurist-v> (дата звернення: 09.05.2022).
14. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-УІІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
15. Про затвердження Положення з організації професійної підготовки осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України : наказ МВС України від 13.04.2012 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-12#Text> (дата звернення: 12.05.2022).
16. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: наказ МВС України від 26.01.2016 № 50. (станом на 10.05.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text> (дата звернення: 10.05.2022).
17. Фігель Ю. О. Теоретичні аспекти обмеження прав людини. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2016. № 837. С. 357–361.

References

1. Semenushyn, M.O. (2020). Mekhanizm zakhystu prav i svobod liudyny v diialnosti natsionalnoi politsii Ukrainy [The mechanism for the protection of human rights and freedoms in the activities of the national police of Ukraine]. *Porivnialno-analitychne pravo – Comparative and analytical law*, 2, 143-146 [in Ukrainian].
2. *Konstytutsiia Ukrainy. (1996, June 28) [Constitution of Ukraine]*. Retrieved from: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/main/254k/96-vr> [in Ukrainian].
3. Denysiuk, D. (2016). Zavadannia natsionalnoi politsii Ukrainy: problemy zakonodavchoho zakriplennia [Tasks of the National Police of Ukraine: problems of legislative consolidation]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 8, 100-104 [in Ukrainian].
4. Malynovska, T. M. & Shorokhova, H. M. (2017). Zahalni polozhennia shchodo dotrymanna politsiieiu Ukrainy mizhnarodnykh standartiv u sferi prav i svobod liudyny [General provisions on compliance by the Ukrainian police with international standards in the field of human rights and freedoms]. *Spravedlyvist u yurysprudentsii: teoriia ta praktyka: zbirnyk materialiv Mizhnar. yuryd. nauk.-prakt. konf. «Aktualna yurysprudentsiia»*, Kyiv, 23 liut. 2017 r. Kyiv: Vydavnychiy dim «ArtEk», 46-48 [in Ukrainian].
5. Portal MVS. Zaklady vyshchoi osvity. [Portal of the Ministry of Internal Affairs. Institutions of higher education]. Retrieved from <https://mvs.gov.ua/uk/ministry/universities> [in Ukrainian].
6. Zbrodska, O. V. & Shakhraiuk-Onofrei, Ye. V. (2014). Problemy pratsevlashtuvannia vypusknivkiv vyshchychkh navchalnykh zakladiv ta yikhnia kvalifikatsiina vidpovidnist vymoham rynku pratsi [Problems

- of employment of graduates of higher educational institutions and their qualification compliance with labor market requirements.] *Naukovyi visnyk Bukovynskoho derzhavnoho finansovo-ekonomichnoho universytetu – Scientific Bulletin of the Bukovyna State Financial and Economic University*, 27, 303-310 [in Ukrainian].
7. Opryshko, V. (2013). Osoblyvosti pidhotovky yurystiv u neprofilnykh vyshchykh navchalnykh zakladakh Ukrainy: suchasnyi stan i shliakhy podalshoho rozvytku [Peculiarities of training lawyers in non-specialized higher educational institutions of Ukraine: current state and ways of further development]. *Pravove rehuliuvannia ekonomiky – Legal regulation of the economy*, 13, 6-27 [in Ukrainian].
 8. Stetsiuk, L. O. *Problemy vyshchoi yurydychnoi osvity ta shliakhy yikh vyrishennia [Problems of higher legal education and ways to solve them]*. Retrieved from http://irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv [in Ukrainian].
 9. *Kontsepsiia rozvytku yurydychnoi osvity [Concept of development of legal education]*. *MON Ukrainy* (2019). Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/rozvitkuyuridichnoiosviti23052019.docx> [in Ukrainian].
 10. Orlovska, I. (2017). Pravovi problemy pratsevlashuvannia vypusnykiv za spetsialnistiu «Pravo» [Legal problems of employment of law graduates]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law*, 12, 121-125 [in Ukrainian].
 11. Pro orhanizatsiiu doboru (konkursu) ta prosuvannia po sluzhbi politseiskykh (2015, December 25) [On the organization of selection (competition) and promotion in the service of police officers] nakaz MVS Ukrainy №1631. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0049-16#Text> [in Ukrainian].
 12. Hryshchenko, K. (2020). *Shcho ne tak z pidhotovkoiu yurystiv v Ukraini? [What is wrong with the training of lawyers in Ukraine?]*. Retrieved from <https://dejure.foundation/library/scho-ne-tak-z-pidhotovkoiu-yurystiv-v-ukraini> [in Ukrainian].
 13. Navrotskyi, V. (2011, September 11). Koliziia. Dersluzhba ne potrebuie kvalifikovanykh yurystiv [Collision. Dersluzhba does not need qualified lawyers] *Dzerkalo tyzhnia – Weekly Mirror*. Retrieved from <https://www.kadrovik.ua/content/kol-z-ya-derzhsluzhba-ne-potrebu-kval-f-kovanikh-yurist-v> [in Ukrainian].
 14. *Pro Natsionalnu politsiu [On the National Police]*. *Zakon Ukrainy vid 2 lypnia 2015 r. No 580-VIII*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> [in Ukrainian].
 15. *Pro zatverdzhennia Polozhennia z orhanizatsii profesii noi pidhotovky osib riadovoho i nachalnytskoho skladu orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy. (2012, April 13) [On the approval of the Regulation on the organization of professional training of the rank and file members of the internal affairs bodies of Ukraine]*. *Nakaz MVS Ukrainy № 318*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0728-12#Text> [in Ukrainian].
 16. *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu sluzhbovoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy. (2016, August 10) [On the approval of the Regulation on the organization of official training of employees of the National Police of Ukraine]*. *Nakaz MVS Ukrainy № 50*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16#Text> [in Ukrainian].
 17. Fihel, Yu. O. (2016). Teoretychni aspekty obmezhenia prav liudyny. [Theoretical aspects of the limitation of human rights]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnik» – Bulletin of Lviv National University «Lviv Polytechnic»*, 837, 357-361 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.05.2022.